Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (девети състав)

14 март 2024 година*

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Член 258 ДФЕС — Директива (ЕС) 2018/1972 — Европейски кодекс за електронни съобщения — Липса на транспониране и на съобщаване на мерките за транспониране — Член 260, параграф 3 ДФЕС — Осъдително искане за заплащане на еднократна сума и периодична имуществена санкция — Критерии за определяне на размера на санкцията“

По дело C-454/22

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения, предявен на основание член 258 и член 260, параграф 3 ДФЕС на 7 юли 2022 г.,

Европейска комисия, представлявана от U. Małecka, L. Malferrari, E. Manhaeve и A. Sauka,

ищец,

срещу

Република Латвия, представлявана от J. Davidoviča и K. Pommere,

ответник,

СЪДЪТ (девети състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, изпълняващ функцията на председател на състава, S. Rodin и L. S. Rossi (докладчик), съдии,

генерален адвокат: T. Ćapeta,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

* Език на производството: латвийски.

Решение

1 С исковата си молба Европейската комисия моли Съда:

– да установи, че Република Латвия не е изпълнила задълженията си по Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (ОВ L 321, 2018 г., стр. 36), тъй като не е приела всички законови, подзаконови и административни разпоредби, необходими, за да се съобрази с член 124, параграф 1 от тази директива, и при всички случаи не ги е съобщила на Комисията,

– да осъди Република Латвия да заплати еднократна сума от 1145,34 евро на ден с минимална еднократна сума от 316 000 евро,

– ако описаното в първо тире неизпълнение на задължения продължи до датата на обявяване на съдебното решение по настоящото дело, да осъди Република Латвия да заплаща на Комисията периодична имуществена санкция от 1145,34 евро за всеки ден забава, считано от посочената дата до датата, на която тази държава членка изпълни задълженията си по Директива 2018/1972, и

– да осъди Република Латвия да заплати съдебните разноски.

Правна уредба

2 Съображения 2 и 3 от Директива 2018/1972 гласят:

„(2) Действието на петте директиви, които са част от съществуващата регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги […], е предмет на периодичен преглед от страна на Комисията, по-специално с оглед определяне на нуждата от изменения в съответствие с технологичните и пазарните промени.

(3) В своето съобщение от 6 май 2015 г. за установяване на Стратегия за цифровия единен пазар за Европа, Комисията заяви, че в прегледа си на правната рамка за далекосъобщенията би се съсредоточила върху мерки, насочени към стимулирането на инвестициите във високоскоростни широколентови мрежи, би въвела по-съгласуван подход с оглед на вътрешния пазар в политиката за радиочестотния спектър и неговото управление, би осигурила условия за истински единен пазар чрез преодоляване на регулаторната разпокъсаност, би гарантирала ефективна защита на потребителите, равнопоставени условия на конкуренция за всички участници на пазара и последователно прилагане на правилата, както и би осигурила по-ефективна регулаторна институционална рамка“.

3 Член 1 от тази директива е озаглавен „Предмет, обхват и цели“ и предвижда:

„1. Настоящата директива установява хармонизирана рамка за регулиране на електронните съобщителни мрежи, електронните съобщителни услуги, прилежащите съоръжения и услуги и някои аспекти на крайните устройства. Тя установява задачите на националните регулаторни органи и където е приложимо — на другите компетентни

органи, и установява съвкупност от процедури за осигуряване на хармонизирано прилагане на регулаторната рамка в целия [Европейски съюз].

2. Целите на настоящата директива са да:

а) създаде вътрешен пазар на електронните съобщителни мрежи и услуги, който води до разгръщането и използването на мрежи с много голям капацитет, устойчива конкуренция, оперативна съвместимост на електронните съобщителни услуги, достъпност, сигурност на мрежите и услугите, и предимства за крайните ползватели; и

б) осигури предоставянето на територията на целия Съюз на качествени, достъпни и обществени услуги чрез ефективна конкуренция и избор, за преодоляване на обстоятелствата, при които пазарът не удовлетворява потребностите на крайните ползватели, включително достъпа на тези с увреждания до услугите на равни начала с останалите, и да установи необходимите права на крайните ползватели.

[…]“.

4 Член 124 от посочената директива е озаглавен „Транспониране“ и параграф 1 от него предвижда:

„Държавите членки приемат и публикуват до 21 декември 2020 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Държавите членки прилагат тези мерки считано от 21 декември 2020 г.

Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така уточнение, че позоваванията в съществуващите законови, подзаконови и административни разпоредби на директивите, отменени с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Начинът на позоваване и начинът на формулиране на това уточнение се определят от държавите членки“.

Досъдебната процедура и производството пред Съда

5 На 29 септември 2020 г. Република Латвия съобщава на Комисията временни разпоредби за прилагане с оглед на частичното транспониране на Директива 2018/1972. Освен това с писмо от 11 ноември 2020 г., получено от Комисията на 13 ноември 2020 г., тази държава членка отбелязва, че проектозаконът за електронните медии (наричан по-нататък „проектозаконът за транспониране“), изготвен за транспонирането на тази директива в латвийското право, е бил приет на заседание на министрите на 10 септември 2020 г.

6 Тъй като намира, че тези разпоредби не транспонират Директива 2018/1972, тъй като се отнасят до предходната правна уредба, и че следователно Република Латвия не е приела необходимите законови, подзаконови и административни разпоредби, за да се съобрази с тази директива съгласно член 124 от нея, на 3 февруари 2021 г. Комисията изпраща официално уведомително писмо на тази държава членка и я приканва да представи своите съображения.

7 На 26 март 2021 г. латвийските власти отговарят на това писмо, като дават информация за напредъка на процеса по транспонирането на Директива 2018/1972 в латвийското право. Те по-конкретно посочват, че се очаква транспонирането да бъде завършено най-късно на 30 ноември 2021 г.

8 Поради липсата на друга информация относно пълното транспониране на Директива 2018/1972, на 23 септември 2021 г. Комисията изпраща на Република Латвия мотивирано становище, като я приканва да се съобрази с Директивата не по-късно от 23 ноември 2021 г.

9 На 5 ноември 2021 г. Република Латвия съобщава на Комисията нови мерки за транспониране, но Комисията приема, че и те се отнасят до предходната правна уредба.

10 На 17 ноември 2021 г. латвийските власти отговарят на мотивираното становище, като посочват, че транспонирането на Директива 2018/1972 още се е забавило заради пандемията от COVID-19. Тези власти по-конкретно посочват, че новите планирани дати за приемането на проектозакона за транспониране и на другите министерски наредби, необходими за завършването на процеса по транспонирането на Директивата, са съответно 1 април и 1 юни 2022 г.

11 Тъй като намира, че Република Латвия не е приела необходимите разпоредби, за да се съобрази с Директивата, Комисията решава да сезира Съда с този иск.

12 На 8 април 2022 г. латвийските власти съобщават на Комисията нови мерки за транспонирането на посочената директива. На 12 април 2022 г. те отговарят на отправено от нея искане за разяснения по повод на тези мерки. По-конкретно, те я уведомяват, че наредбите за прилагане трябва да влязат в сила на датата на приемане на проектозакона за транспониране, чието последно четене в парламента е предвидено за 14 април 2022 г.

13 На 12, 28 и 29 април 2022 г. тези власти съобщават нови мерки за транспониране на Директива 2018/1972 и дават допълнителна информация за напредъка на транспонирането. По-конкретно, те посочват, че законодателният график е бил изменен, защото Latvijas Republikas Saeima (парламентът на Република Латвия) е трябвало в същото време да разглежда важни въпроси, свързани с пандемията от COVID-19, със значителното увеличаване на цените на енергията и с нашествието на Руската федерация в Украйна. В този контекст те добавят, че приемането на проектозакона за транспониране е предвидено за 1 юни 2022 г. и че в момента се изготвят посочените наредби за прилагане.

14 На 2 юни 2022 г. законът за транспонирането на Директива 2018/1972 (наричан по-нататък „транспониращият закон“) е приет, но президентът на Република Латвия не го обнародва, а го връща на законодателя за ново обсъждане съгласно латвийската конституция.

15 На 7 юли 2022 г. Комисията предявява разглеждания тук иск.

16 Република Латвия моли Съда:

– главно, да установи, че забавата при транспонирането на Директива 2018/1972 е маловажна в сравнение с вредата, която е можело да бъде причинена на обществото, ако правителството не се беше занимавало приоритетно със спешните въпроси, посочени в точка 13 от настоящото решение, да постанови, че тази забава е оправдана поради

наличието на непреодолима сила, да не ѝ налага санкции и да осъди Комисията да заплати съдебните разноски, а

– при условията на евентуалност — ако Съдът реши да ѝ наложи санкция, да определи възможно най-ниския размер, като вземе предвид тези обстоятелства и прогнозите за брутния вътрешен продукт (БВП), както и обстоятелството, че разпоредбите на Директива 2018/1972 са били по същество въведени в латвийския правен ред преди пълното ѝ транспониране, да намали размера на еднократно платимата сума и/или периодичната имуществена санкция пропорционално на вече съобразените с тази директива разпоредби, действали отпреди да започне транспонирането ѝ, а именно до 25 % от поискания от Комисията размер.

17 В писмената си защита от 15 септември 2022 г. Република Латвия в частност съобщава, че на 29 юли 2022 г. влиза в сила транспониращият закон и че между 4 и 23 август 2022 г. са приети подзаконовите и административните мерки за прилагане, и дава списък на мерките за прилагане, които са в процес на приемане. В репликата си от 26 октомври 2022 г. Комисията потвърждава, че е получила съобщение за това.

18 В дупликата си от 7 декември 2022 г. Република Латвия потвърждава, че на 17 ноември 2022 г. е съобщила мерките, с които изцяло е транспонирала Директива 2018/1972.

19 На 7 декември 2022 г. приключва писмената фаза на производството по настоящото дело.

20 С писмено изявление от 30 юни 2023 г. Комисията уведомява Съда, че Република Латвия ѝ е съобщила някои мерки и смята транспонирането на Директива 2018/1972 за приключено (наричано по-нататък „писменото изявление от 30 юни 2023 г.“). Въпреки това Комисията поддържа, че тези мерки все още не осигуряват пълното транспониране на Директивата.

21 Предвид постигнатия от Република Латвия напредък в транспонирането на Директивата Комисията със същото изявление изменя петитума на иска си по отношение на искането за налагане на имуществени санкции на тази държава членка.

22 Що се отнася до еднократно платимата сума, предвид датите, на които Република Латвия съобщава мерки за транспонирането на Директива 2018/1972, а именно 29 юли и 17 ноември 2022 г., Комисията намалява коефициента за тежест и моли Съда да определи, първо, еднократно платима сума в размер на 349 650 евро за периода от следващия ден след датата на изтичане на срока за транспониране на Директивата, а именно 22 декември 2022 г., до 28 юли 2022 г., второ, еднократно платима сума в размер на 39 480 евро за периода от 29 юли 2022 г. до 16 ноември 2022 г. и трето, еднократно платима сума от 210 евро за всеки ден от периода от 17 ноември 2022 г. до датата на преустановяване на нарушението, а ако то не бъде преустановено — до датата на обявяване на съдебното решение по настоящото дело.

23 Що се отнася до периодичната имуществена санкция, Комисията вече предлага на Съда да определи периодична имуществена санкция от 945 евро дневно до датата, на която Република Латвия се съобрази напълно със задълженията си по член 124, параграф 1 от Директивата.

24 На 14 август 2023 г. Република Латвия представя становището си по писменото изявление от 30 юни 2023 г. В становището си тя поддържа, че противно на позицията на Комисията, със съобщените на 17 ноември 2022 г. мерки завършва пълното транспониране на Директива 2018/1972 в латвийското право. Затова тя иска за периода след тази дата изобщо да не ѝ се налага санкция под формата на еднократно платима сума.

25 На 31 декември 2023 г. Съдът уведомява страните за датата на обявяване на настоящото решение.

26 На 1 февруари 2024 г., от една страна, Комисията уведомява Съда, че на 15 август 2023 г. Република Латвия ѝ е съобщила някои допълнителни мерки, а от друга страна, изтъква, че противно на поддържаното от тази държава членка, същата все още не е транспонирала правилно член 112, параграф 1 от Директива 2018/1972 в латвийското право. Освен това Комисията пояснява, че предвид твърде напредналия етап на производството не може да преразгледа исканията си относно размера на предлаганите санкции, доколкото подобен преглед трябва не само технически да бъде изготвен от службите на Комисията, но и да бъде оформен като решение на колегиума на комисарите, което Комисията не може да направи, без да се забави обявяването на решението на Съда. Затова Комисията оставя на преценката на Съда да промени съответно размера на финансовите санкции в зависимост от преценката на тези допълнителни мерки, съобщени от Република Латвия.

По иска

По неизпълнението на задължения по смисъла на член 258 ДФЕС

Доводи на страните

27 В исковата си молба Комисията припомня, че съгласно член 288, трета алинея ДФЕС държавите членки са длъжни да приемат необходимите разпоредби, за да осигурят транспонирането на директивите в националния си правен ред в определените от тези директиви срокове, и да съобщават незабавно тези разпоредби на Комисията.

28 Комисията уточнява, че наличието на неизпълнение на задължения от държава членка трябва да се преценява с оглед на положението в съответната държава членка към момента на изтичането на срока, определен в мотивираното становище.

29 В случая обаче към изтичането на този срок и дори към датата на предявяване на настоящия иск Република Латвия все още не била приела необходимите разпоредби за транспониране на Директива 2018/1972 в националното право и във всеки случай не ги била съобщила на Комисията.

30 Според Комисията Република Латвия в действителност не оспорва соченото неизпълнение на задължения, а само изтъква обстоятелства от практически и вътрешен порядък, за да го обоснове. Нетранспонирането на директива в предвидения в нея срок обаче не можело да бъде обосновано с подобни обстоятелства.

31 Република Латвия в действителност не оспорва неизпълнението на задължения. За сметка на това, най-напред, тя подчертава, че се е държала лоялно през цялото времетраене на производството. По-нататък, тя оправдава забавата при транспонирането на Директива 2018/1972 със сложността на тази директива, чийто срок за транспониране бил твърде кратък, и на процедурата по приемането на транспониращия закон. Освен това тя се позовава на непреодолима сила, свързана с пандемията от COVID-19 и последиците от нея за организацията на работата, от една страна, и с нашествието на Руската федерация в Украйна, от друга. По последния въпрос тя подчертава, че тъй като Латвия граничи с Русия и с Беларус, това нашествие, включително от територията на последната страна, съставлява по-голяма заплаха за нейната национална сигурност и отбрана, отколкото за много други държави членки, и затова преоценката на приоритетите е дало значително отражение върху работата на латвийското правителство. Извънредното положение, обявено през 2021 г. и 2022 г. във връзка с идващите от Беларус бежанци с незаконен статут, пряко се отразило на дневния ред на компетентните институции и на проблемите, които трябва да се решават с приоритет. Накрая, тя посочва, че действащото латвийско право вече е съдържало достатъчна и пълна уредба на сектора на електронните съобщения и е осигурявало защита на интересите и правата на крайните ползватели.

Съображения на Съда

32 Съгласно постоянната съдебна практика наличието на неизпълнение на задължения трябва да се преценява с оглед на положението в съответната държава членка към момента на изтичане на определения в мотивираното становище срок, а последващи промени не се вземат предвид от Съда (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 15 и цитираната съдебна практика).

33 Освен това Съдът многократно е постановявал, че държавите членки трябва при всички положения да приемат конкретен акт за транспониране на дадена директива, ако тази директива изрично предвижда задължение за тях да я посочат в текста на разпоредбите, с които тя се транспонира, или при официалното публикуване на въпросните разпоредби (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 16 и цитираната съдебна практика).

34 В случая срокът за отговор на мотивираното становище е изтекъл на 23 ноември 2021 г. Ето защо наличието на твърдяното неизпълнение на задължения следва да се прецени с оглед на действащото към тази дата вътрешно законодателство (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 17 и цитираната съдебна практика).

35 В това отношение е безспорно, че към посочената дата Република Латвия не е приела необходимите мерки, за да осигури пълното транспониране на Директива 2018/1972, нито съответно е съобщила тези мерки на Комисията.

36 За да обоснове соченото неизпълнение на задължения, Република Латвия изтъква няколко довода — първо, за лоялното си поведение през цялото времетраене на производството, второ, за сложността на Директива 2018/1972, чийто срок за транспониране бил твърде кратък, и на процедурата по приемането на транспониращия закон, трето, за непреодолима

сила, свързана с последиците от пандемията от COVID-19, от една страна, и с нашествието на Руската федерация в Украйна, от друга, както и, четвърто, за това, че латвийското право вече съдържало достатъчна и пълна уредба на сектора на електронните съобщения.

37 Такива доводи обаче не могат да обосноват соченото от Комисията неизпълнение на задължения.

38 Всъщност, първо, лоялното поведение на държавите членки към институциите на Съюза, което включва и правилното и пълно транспониране на директивите в предвидените в тях срокове, е задължение, което произтича пряко от член 4, параграф 3 ДЕС, и следователно не може да е релевантен довод за обосноваване на неизпълнение на друга разпоредба от правото на Съюза.

39 Второ, от една страна, твърдяната сложност на Директива 2018/1972 не може да изключи въпросното неизпълнение на задължения. Всъщност, както правилно изтъква Комисията, когато е определил срока за транспонирането на тази директива, законодателят на Съюза е бил запознат с нейната степен на сложност, а и при всички случаи е можело единствено той да продължи този срок, а не държавите членки да се отклоняват от срока, нито Комисията да толерира подобни отклонения. Република Латвия обаче не твърди, че е направила необходимите постъпки, за да се опита да издейства продължаване на срока.

40 От друга страна, същото се отнася за твърдяната сложност на процедурата по приемането на транспониращия закон. Всъщност има постоянна съдебна практика, че положения или практики, съществуващи във вътрешния правен ред на държава членка, не могат да са оправдание за неспазването на задълженията и сроковете, произтичащи от директивите на Съюза, нито следователно за късното или непълно транспониране на тези директиви (решение от 13 януари 2021 г., Комисия/Словения (ПФИ II), C-628/18, EU:C:2021:1, т. 79 и цитираната съдебна практика).

41 Трето, що се отнася до последиците от пандемията от COVID-19, която започва в началото на 2020 г., от една страна, и от военната агресия на Руската федерация срещу Украйна, започнала през февруари 2022 г., от друга, не е установено, нито дори се твърди, че те изцяло обясняват забавата, с която Република Латвия транспонира Директива 2018/1972.

42 Четвърто, като се има предвид съдебната практика, спомената в точка 33 от настоящото решение, обстоятелството, че правото на държавата членка, действало преди влизането в сила на Директива 2018/1972, вече е било съобразено с тази директива, не е достатъчно, за да изключи задължението на тази държава членка да транспонира Директивата в правния си ред, нито следователно за да оправдае подобно неизпълнение на задължения.

43 Ето защо следва да се констатира, че като до изтичането на определения в мотивираното становище срок не е приела законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобрази с Директива 2018/1972, и съответно като не е съобщила тези разпоредби на Комисията, Република Латвия не е изпълнила задълженията си по член 124, параграф 1 от тази директива.

По исканията на основание член 260, параграф 3 ДФЕС

Доводи на страните

44 В исковата си молба Комисията подчертава, от една страна, че Директива 2018/1972 е приета по обикновената законодателна процедура и следователно попада в приложното поле на член 260, параграф 3 ДФЕС, а от друга страна, че след като Република Латвия не е изпълнила задълженията си по член 124 от тази директива, поради това че не е съобщила на Комисията разпоредбите за транспонирането ѝ, то това очевидно представлява несъобщаване на мерките за транспониране на посочената директива по смисъла на член 260, параграф 3 ДФЕС.

45 Комисията припомня, че в точка 23 от Съобщение 2011/C 12/01, озаглавено „Прилагане на член 260, параграф 3 от ДФЕС“ (ОВ C 12, 2011 г., стр. 1) (наричано по-нататък „съобщението от 2011 г.“), е уточнила, че санкциите, които ще предлага по силата на член 260, параграф 3 ДФЕС, ще се изчисляват съгласно същия метод като използвания за сезирането на Съда по член 260, параграф 2, както е описан в точки 14—18 от Съобщение SEC(2005) 1658, озаглавено „Прилагане на член [260 ДФЕС]“ (наричано по-нататък „съобщението от 2005 г.“).

46 Следователно определянето на санкцията трябвало да се основава, на първо място, на тежестта на нарушението, на второ място, на неговата продължителност и на трето място, на необходимостта да се осигури възпиращият ефект на санкцията, за да се предотвратят повторните нарушения.

47 На първо място, що се отнася до тежестта на нарушението, съгласно точка 16 от съобщението от 2005 г. и съгласно съобщението от 2011 г. Комисията определяла коефициента за тежест, като вземала предвид два параметъра, а именно, от една страна, значението на правилата на Съюза, предмет на нарушението, и от друга страна, последиците от тях за съответните общи и частни интереси.

48 В този смисъл Комисията отбелязва, от една страна, че Директива 2018/1972 е основният законодателен акт в областта на електронните съобщения. Най-напред, Европейският кодекс за електронни съобщения (наричан по-нататък „ЕКЕС“) модернизирал регулаторната рамка на Съюза в областта на електронните съобщения, като укрепвал възможностите за избор и правата на потребителите, като гарантирал по-високи стандарти на съобщителните услуги, като благоприятствал инвестициите в мрежи с много голям капацитет и като стимулирал безжичния достъп до връзка с много голям капацитет в целия Съюз. По-нататък, ЕКЕС определял организационните правила за сектора на електронните съобщения, включително институционалната рамка и управлението на този сектор. Разпоредбите му укрепвали ролята на националните регулаторни органи, като определяли минимален набор от правомощия за тези органи в целия Съюз и като укрепвали независимостта им чрез установяването на критерии за назначенията, както и задълженията в областта на съобщаването на информация. Освен това ЕКЕС осигурявал ефикасно и ефективно управление на радиочестотния спектър (наричан по-нататък „спектърът“). Тези разпоредби укрепвали съгласуваността в практиките на държавите членки, що се отнася до съществените аспекти на свързаните със спектъра разрешения. Посочените разпоредби стимулирали конкуренцията между инфраструктури и разгръщането на мрежи с много голям капацитет в целия Съюз. Накрая, ЕКЕС уреждал различни аспекти на доставката на електронни съобщителни услуги, включително

задълженията за универсална услуга, номерационните ресурси и правата на крайните ползватели. Укрепването на тези правила служело за увеличаване на сигурността и защитата на потребителите, в частност що се отнася до достъпа до услуги на достъпни цени.

49 От друга страна, нетранспонирането на Директива 2018/1972 в латвийското право, първо, увреждало регулаторните практики в целия Съюз, що се отнася до управлението на електронносъобщителната система, свързаните със спектъра разрешения и правилата за достъп до пазара. В резултат от това предприятията не разполагали нито с ползите от по-съгласуваните и предвидими процедури за предоставяне или удължаване на срока на правата за ползване на съществуващия спектър, нито с ползите от регулаторната предвидимост, произтичаща от минималния 20-годишен срок на лицензите за ползване на спектъра. Подобни проблеми имали пряко въздействие върху наличността и разгръщането на мрежи с много голям капацитет в Съюза. Второ, потребителите не можели да се възползват от редица осезаеми предимства, които им предоставяла Директивата, като например решенията относно достъпа до доставка на съобщителни услуги на достъпни цени, изискването да им се предоставя ясна информация за договорите, задължението за прилагане на прозрачни цени, опростяването на смяната на мрежовите доставчици, за да се даде стимул за по-достъпни цени на дребно, и задължението на операторите да предлагат на крайните ползватели с увреждания равностоен достъп до съобщителните услуги.

50 Тъй като Република Латвия съобщила на Комисията подзаконови актове, които според латвийските власти са необходими за транспонирането на Директива 2018/1972, Комисията приема това за смекчаващо обстоятелство.

51 Затова пропорционалният и подходящ в случая коефициент за тежест бил 9. Според Комисията този коефициент трябвало постепенно да се намали на 4 за периода между 29 юли и 16 ноември 2022 г. и на 3 за периода след 17 ноември 2022 г. предвид съобщените от Република Латвия мерки, споменати в точка 20 от настоящото решение.

52 На второ място, що се отнася до продължителността на неизпълнението на задължения, Комисията поддържа, че това е периодът от следващия ден след датата на изтичане на срока за транспонирането на Директива 2018/1972, а именно 22 декември 2020 г., до датата на преустановяване на неизпълнението на задължения. Тъй като Република Латвия частично съобщава някои мерки за транспонирането на тази директива, неизпълнението на тези задължения било с продължителност 555 дни за частта си от 22 декември 2020 г. до 28 юли 2022 г. и 141 дни за частта си от 29 юли до 16 ноември 2022 г. и продължавало и досега в частта, която се отнася до мерките, за които Комисията смята, че все още остава да ѝ бъдат съобщени.

53 На трето място, що се отнася до платежоспособността на Република Латвия, Комисията прилага фактора „n“, предвиден в нейното Съобщение 2019/C 70/01, озаглавено „Промяна на метода на изчисление на еднократно платимите суми и дневните имуществени санкции, предлагани от Комисията в производства за установяване на нарушение пред Съда на Европейския съюз“ (ОВ C 70, 2019 г., стр. 1). Този фактор отчитал два елемента — БВП на съответната държава членка и институционалната ѝ тежест, изразявана чрез броя на местата за тази държава членка в Европейския парламент.

54 Въпреки че в решение от 20 януари 2022 г., Комисия/Гърция (Възстановяване на държавни помощи — Фероникел) (C-51/20, EU:C:2022:36), Съдът вече поставил под съмнение релевантността както на втория от тези елементи, така и на предвидения в посоченото съобщение коригиращ коефициент от 4,5, Комисията все пак решила в случая да приложи предвидените в съобщението критерии, докато се приеме ново съобщение, което да отчете тази скорошна практика на Съда.

55 Съответно съгласно Съобщение 2022/C 74/02 на Комисията, озаглавено „Актуализиране на данните, използвани при изчисляването на еднократно платимите суми и периодичните имуществени санкции, предлагани от Комисията на Съда на Европейския съюз в производствата за установяване на неизпълнение на задължения“ (ОВ C 74, 2022 г., стр. 2) (наричано по-нататък „съобщението от 2022 г.“), факторът „n“ за Република Латвия бил 0,14. В писменото си изявление от 30 юни 2023 г. обаче Комисията прилага фактор „n“ от 0,07, какъвто вече е предвиден за тази държава членка в приложение I към Съобщение на Комисията 2023/C 2/01, озаглавено „Финансови санкции при производства за установяване на нарушение“ (ОВ C 2, 2023 г., стр. 1, наричано по-нататък „съобщението от 2023 г.“).

56 Съгласно Съобщение на Комисията 2017/C 18/02, озаглавено „Право на [Съюза]: по-добри резултати чрез по-добро прилагане“ (ОВ C 18, 2017 г., стр. 10), Комисията молела Съда да определи на Република Латвия, от една страна, периодична имуществена санкция за периода от датата на обявяване на съдебното решение по настоящото дело до датата на цялостното изпълнение, а от друга страна, еднократно платима сума за периода от следващия ден след датата на изтичане на предвидения в Директива 2018/1972 срок за транспонирането ѝ до датата, на която тази държава членка се съобрази напълно със задълженията си по тази директива, или до датата на обявяване на съдебното решение.

57 Що се отнася до периодичната имуществена санкция, Комисията припомня, че съгласно точка 18 от съобщението от 2005 г. размерът ѝ трябва да е такъв, че санкцията да е едновременно пропорционална и възпираща. За тази цел размерът на периодичната имуществена санкция се изчислявал чрез умножаване на стандартната фиксирана сума по коефициент за тежест и коефициент за продължителност, а след това по фактора „n“ за съответната държава членка. В това отношение в исковата си молба Комисията наистина се позовава на съобщението от 2022 г., но в писменото си изявление от 30 юни 2023 г. вече се позовава на съобщението от 2023 г. Съгласно точка 1 от приложение I към последно посоченото съобщение обаче „фиксираната сума за периодичната имуществена санкция“ била 3000 евро на ден. Предложените от Комисията коефициенти за тежест и за продължителност са съответно 3 и 1,5. Както беше посочено в точка 55 от настоящото решение, факторът „n“, прилаган от Комисията спрямо Република Латвия, е 0,07. Съответно размерът на предложената от Комисията дневна периодична имуществена санкция е 945 евро, считано от датата на обявяване на съдебното решение по настоящото дело до датата на цялостното изпълнение на задълженията по член 124, параграф 1 от Директива 2018/1972.

58 Що се отнася до еднократно платимата сума, от точка 20 от съобщението от 2005 г. следвало, че тази сума трябва да се състои най-малкото от фиксирана минимална основа, отразяваща принципа, че всеки случай на трайно неизпълнение на правото на Съюза сам по себе си и независимо от евентуалните отегчаващи обстоятелства съставлява

посегателство над принципа на законност във всяка правова общност, което изисква да се наложи реална санкция. Съгласно съобщението от 2022 г. минималната еднократно платима сума за Република Латвия била 316 000 евро.

59 В съответствие с метода, установен в съобщенията от 2005 г. и 2011 г., ако при изчисляването на еднократно платимата сума се получел резултат над тази минимална еднократно платима сума, Комисията предлагала на Съда да определи еднократно платимата сума чрез умножаване на определен дневен размер по броя на дните, през които е продължило съответното нарушение — от следващия ден след датата на изтичане на предвидения във въпросната директива срок за транспониране до датата на преустановяване на нарушението, а ако то не е преустановено — до датата на обявяване на съдебното решение по член 260, параграф 3 ДФЕС. Съответно дневният размер на еднократно платимата сума трябвало да се изчисли чрез умножаване на стандартната фиксирана сума, приложима при изчисляването на дневния размер на еднократно платимата сума, по коефициента за тежест и по фактора „n“. Съгласно точка 2 от приложение I към съобщението от 2023 г. обаче тази стандартна фиксирана сума била 1 000 евро. В настоящия случай коефициентът за тежест е 9 за първите 555 дни на неизпълнението на задълженията, тоест за периода между 22 декември 2020 г. и 28 юли 2022 г., 4 за следващите 141 дни, тоест за периода между 29 юли и 16 ноември 2022 г., и накрая 3 за периода от 17 ноември 2022 г. нататък. Факторът „n“ е 0,07. Оттук следвало, че размерът на еднократно платимата сума е 349 650 евро за периода от 22 декември 2020 г. до 28 юли 2022 г., 39 480 евро за периода от 29 юли до 16 ноември 2022 г. и 210 евро за всеки ден от периода от 17 ноември 2022 г. до датата, на която Република Латвия се съобрази напълно със задълженията си по Директива 2018/1972, или до датата на обявяване на съдебното решение по настоящото дело.

60 Що се отнася най-напред до тежестта на нарушението, Република Латвия поддържа, че съществувалата отпреди законодателна уредба вече е била достатъчна и пълна. Забавата при транспонирането на Директива 2018/1972 не причинила пряко загуби, нито засегнала сектора на електронните съобщения.

61 По-конкретно, Република Латвия обръща внимание на факта, че не се е опитвала да избегне транспонирането на Директива 2018/1972 и редовно е уведомявала Комисията за напредъка на законодателните работи по транспонирането ѝ. Освен това тази директива основно усъвършенствала вече съществуващата правна уредба, без да я изменя съществено.

62 По-нататък, що се отнася до продължителността на нарушението, Република Латвия посочва, че тази продължителност не може да се смята за релевантна, тъй като забавата при транспонирането на Директива 2018/1972 от тази държава членка не е имала отрицателни последици.

63 Накрая, налагането на санкция на Република Латвия нямало да има възпиращ ефект, а напротив, щяло да привлече вниманието на обществеността върху обстоятелството, че приоритет се оказват формални въпроси, за които държавата може да бъде санкционирана, вместо въпроси с присъщо национално и обществено значение като борбата срещу разпространението на пандемията от COVID-19, притока на бежанци от беларуска територия преди нашествието на Руската федерация в Украйна, увеличаването на цената на енергийните ресурси и уреждането на спешните проблеми в резултат от това нашествие. Тя добавя, че след въпросното нашествие прогнозите за ръста на БВП за 2022 г. и 2023 г. са били чувствително намалени, съответно на 1,8 % и 3,2 %.

64 В репликата си Комисията възразява, че разглежданото неизпълнение на задължения, оспорвано от Република Латвия, създава риск от увреждане на правилното функциониране на вътрешния пазар и затова има определена степен на тежест дори когато не поражда отрицателни последици. Комисията смята, че при всички случаи, въпреки че наистина съдържа много съществували отпреди разпоредби, Директива 2018/1972 също така модернизира законодателната уредба, в частност като въвежда нови правила за разгръщането на мрежите 5G, разгръщането на нови фиксирани мрежи с много голям капацитет и новите решения за по-добра защита на потребителите.

65 Комисията припомня, че основната цел на санкциите по член 260, параграф 3 ДФЕС е да се осигури транспонирането на законодателството на Съюза в определените в него срокове и да се предотврати повторното извършване на този тип нарушения. Транспонирането на директивите в определените в тях срокове не било просто формален въпрос, а било основно задължение на държавите членки за осигуряването на пълната ефективност на правото на Съюза.

66 В дупликата си Република Латвия потвърждава позицията си и добавя, че с приемането на мерките, които е съобщила на Комисията на 17 ноември 2022 г., Директива 2018/1972 е напълно транспонирана в латвийското право.

67 В писменото си изявление от 30 юни 2023 г. Комисията обаче посочва, че с тези мерки някои от разпоредбите на Директива 2018/1972 не са транспонирани, а други са транспонирани непълно.

68 В становището си по това изявление Република Латвия препотвърждава позицията си, че с посочените мерки напълно е завършено транспонирането на Директива 2018/1972 в латвийското право.

Съображения на Съда

69 След като е установено, видно от точка 43 от настоящото решение, че към момента на изтичането на срока, определен в мотивираното становище, Република Латвия не е съобщила на Комисията мерките, които осигуряват пълното транспониране на Директива 2018/1972 по смисъла на член 260, параграф 3 ДФЕС, така установеното неизпълнение на задължения попада в приложното поле на тази разпоредба.

70 Комисията иска да се определят периодична имуществена санкция и еднократно платима сума.

71 От практиката на Съда обаче следва, че прилагането на едната или другата от тези две мерки зависи от годността на всяка от тях да осъществи преследваната цел с оглед на конкретните обстоятелства. Докато налагането на периодична имуществена санкция изглежда особено подходящо, за да се подтикне държавата членка възможно най-бързо да преустанови неизпълнението, което при липса на такава мярка вероятно би продължило, осъждането да се заплати еднократна сума, почива по-скоро на преценката какви са последиците за частните и обществените интереси от това, че съответната държава членка не е изпълнила задълженията си, особено когато неизпълнението е продължило дълъг период от време (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 54 и цитираната съдебна практика).

– *По искането за определяне на периодична имуществена санкция*

72 Що се отнася до целесъобразността да се наложи имуществена санкция в случая, следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда налагането на периодична имуществена санкция е обосновано по принцип само доколкото неизпълнението на задължения, заради което се налага тази санкция, продължава да е налице до разглеждането на фактите от Съда, тоест до датата на приключване на производството (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 55 и 57 и цитираната съдебна практика).

73 От това следва, че за да се прецени дали в случая може да се предвиди налагане на периодична имуществена санкция, следва да се провери дали неизпълнението на задължения, констатирано в точка 43 от настоящото решение, е продължило до датата на приключване на производството, а именно 7 декември 2022 г.

74 В този контекст Съдът вече е постановил, че изразът „задължението да съобщи за мерките за транспониране“, който се съдържа в член 260, параграф 3 ДФЕС, се отнася до задължението на държавите членки да предоставят достатъчно ясна и точна информация за мерките за транспониране на директивите. За да изпълнят изискването за правна сигурност и за да гарантират пълното транспониране на разпоредбите от директивите на цялата си територия, в съответствие със закрепения в член 4, параграф 3 ДЕС принцип на лоялно сътрудничество държавите членки са длъжни за всяка от разпоредбите на съответната директива да посочат националната разпоредба или националните разпоредби, с приемането на които смятат, че са изпълнили различните си задължения по тази директива. Щом ѝ бъде съобщена тази информация, евентуално с приложена към нея таблица на съответствието, Комисията следва да провери дали няма мерки за транспониране, които явно липсват или пък които не обхващат цялата територия на съответната държава членка, за да поиска на съответната държава членка да се наложи предвидената в член 260, параграф 3 ДФЕС имуществена санкция, като се има предвид, че в съдебното производство по реда на тази разпоредба Съдът не е овластен да проверява дали съобщените на Комисията национални мерки гарантират правилно транспониране на разпоредбите на разглежданата директива (вж. в този смисъл решение от 8 юли 2019 г., Комисия/Белгия (Член 260, параграф 3 ДФЕС —Високоскоростни мрежи), C-543/17, EU:C:2019:573, т. 51 и 59 и цитираната съдебна практика).

75 В това отношение от преписката по делото пред Съда следва, че на 17 ноември 2022 г. Република Латвия е съобщила на Комисията някои мерки. В дупликата си тази държава членка изрично твърди, че според нея с тези мерки завършва пълното транспониране на Директива 2018/1972 в латвийското право.

76 В писменото си изявление от 30 юни 2023 г. пък Комисията само посочва, че към тази дата Република Латвия все още не е съобщила мерките за транспониране на член 1, параграф 4, член 35, параграфи 7 и 9, член 48, параграф 2, член 49, параграф 3, член 69, параграф 4, член 96, параграф 4 и членове 100 и 112 от Директива 2018/1972. Освен това според Комисията член 43, параграф 2, член 61, параграф 4, член 62, параграф 2, член 76, параграф 2, член 80, параграф 3, второ изречение и член 102, параграф 2 от тази директива не са напълно транспонирани в латвийския правен ред.

77 В този смисъл Комисията не представя никакви данни, въз основа на които да може да се приеме, че мерките, които Република Латвия ѝ съобщава на 17 ноември 2022 г., очевидно не транспонират Директива 2018/1972 в латвийското право или не обхващат цялата територия на тази държава членка.

78 Освен това в становището си по писменото изявление от 30 юни 2023 г. Република Латвия не само отново потвърждава, че според нея с приемането на тези мерки Директива 2018/1972 е напълно транспонирана, но и посочва причините, поради които би трябвало да се приеме, че споменатите в точка 76 от настоящото решение разпоредби на Директивата са напълно транспонирани в латвийското право.

79 Наред с това в писмото си от 1 февруари 2024 г., споменато в точка 26 от настоящото решение, Комисията просто уведомява Съда за резултата от анализа си на мерките, които са постъпвали при нея след 15 август 2023 г., и съобщава за несъгласието между нея и Република Латвия по въпроса за транспонирането на член 112, параграф 1 от Директива 2018/1972.

80 Като се има предвид обаче съдебната практика, спомената в точка 74 от настоящото решение, в производството по реда на член 260, параграф 3 ДФЕС Съдът не е овластен да се произнася по въпроса дали подобни мерки гарантират правилно транспониране на разпоредбите на Директивата.

81 Когато Комисията смята, че съобщените от държавата членка мерки за транспониране на дадена директива не гарантират правилно транспониране на тази директива, на държавата членка може да се наложи имуществена санкция само в производство за установяване на неизпълнение на задължения по реда на член 260, параграф 2 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 8 юли 2019 г., Комисия/Белгия (Член 260, параграф 3 ДФЕС —Високоскоростни мрежи), C-543/17, EU:C:2019:573, т. 55—57).

82 При тези обстоятелства следва да се констатира, че като на 17 ноември 2022 г. е съобщила на Комисията мерките, с приемането на които смята, че се е съобразила изцяло със задълженията си по Директива 2018/1972, Република Латвия е сложила край на неизпълнението на задължения, констатирано в точка 43 от настоящото решение.

83 Затова трябва да се отхвърли искането на Комисията за осъждането на Република Латвия да заплаща периодична имуществена санкция.

– *По искането за определяне на еднократно платима сума*

84 Що се отнася до целесъобразността в случая да се определи еднократно платима сума, следва да се припомни, че Съдът е длъжен по всяко дело в зависимост от обстоятелствата в конкретния случай, с който е сезиран, както и в зависимост от степента на убеждаване и възпиране, която той счита за необходима, да определи подходящите имуществени санкции с цел по-специално да предотврати повторни аналогични нарушения на правото на Съюза (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 69 и цитираната съдебна практика).

85 По настоящото дело следва да се приеме, че макар Република Латвия да си е сътрудничила със службите на Комисията през цялата досъдебна процедура и да им е предоставяла информация за причините, поради които е била възпрепятствана да осигури транспонирането на Директива 2018/1972 в латвийското право, правната и фактическата страна на установеното неизпълнение на задължения, и по-точно това, че към момента на изтичането на определения в мотивираното становище срок и дори към датата на предявяване на настоящия иск не са съобщени необходимите мерки за пълното транспониране на Директивата, показва, че за да може наистина да се предотврати бъдещото повторение на аналогични нарушения на правото на Съюза, е необходима възпираща мярка като налагането на санкция под формата на еднократно платима сума (вж. по аналогия решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 70 и цитираната съдебна практика).

86 Този извод не намира опровержение в доводите на Република Латвия, изложени в точки 60—63 от настоящото решение.

87 Всъщност, първо, що се отнася до твърдението, че съществувалата отпреди законодателна уредба вече е била достатъчна, съгласно съдебната практика, припомнена в точка 33 от настоящото решение, държавите членки трябва при всички положения да приемат конкретен акт за транспониране на дадена директива, ако тази директива изрично предвижда задължение за тях да я посочат в текста на разпоредбите, с които тя се транспонира, или при официалното публикуване на въпросните разпоредби.

88 Второ, дори да се допусне, че наистина неизпълнението на задължения, констатирано в точка 43 от настоящото решение, не е имало отрицателни последици, това обстоятелство би могло да е релевантно за преценката на тежестта на неизпълнението за целите на изчисляването на размера на еднократно платимата сума, но не и за преценката дали е целесъобразно да се наложи такава санкция.

89 Трето, както правилно изтъква Комисията, съобщаването на мерките за транспонирането на директивите не е формален въпрос. Всъщност задължението за приемане на национални мерки за осигуряване на пълното транспониране на директива и задължението за съобщаване на тези мерки на Комисията представляват задължения на държавите членки от съществено значение за гарантиране на пълната ефективност на правото на Съюза (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 74 и цитираната съдебна практика).

90 Предвид изложеното по-горе е целесъобразно на Република Латвия да бъде наложена санкцията еднократно платима сума.

91 Що се отнася до изчисляването на размера на тази еднократно платима сума, следва да се припомни, че при упражняването на правото си на преценка, което в това отношение е ограничено от предложенията на Комисията, Съдът следва така да определи размера на еднократната сума, която държавата членка може да бъде осъдена да заплати съгласно член 260, параграф 3 ДФЕС, че той да бъде, от една страна, съобразен с обстоятелствата, а от друга страна, съразмерен на извършеното нарушение. Сред релевантните фактори в това отношение са в частност обстоятелства като тежестта на установеното неизпълнение на задължения, периодът, през който то продължава, и платежоспособността на

съответната държава членка (решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 73 и цитираната съдебна практика).

92 На първо място, що се отнася до тежестта на нарушението, следва да се припомни, че съгласно съдебната практика, спомената в точка 89 от настоящото решение, задължението за приемане на национални мерки за осигуряване на пълното транспониране на директива и задължението за съобщаване на тези мерки на Комисията представляват задължения на държавите членки от съществено значение за гарантиране на пълната ефективност на правото на Съюза и следователно неизпълнението на тези задължения трябва да се разглежда като несъмнено тежко нарушение.

93 В случая следва да се констатира, че както следва от точка 43 от настоящото решение, към момента на изтичането на срока, определен в мотивираното становище, а именно 23 ноември 2021 г., Република Латвия не е изпълнила задълженията си за транспониране съгласно Директива 2018/1972, така че не е била осигурена пълната ефективност на правото на Съюза.

94 Освен това, както подчертава Комисията, Директива 2018/1972 е основният законодателен акт в областта на електронните съобщения.

95 По-конкретно, най-напред, съгласно член 1, параграф 1 Директива 2018/1972 установява „хармонизирана рамка за регулиране на електронните съобщителни мрежи, електронните съобщителни услуги, прилежащите съоръжения и услуги и някои аспекти на крайните устройства. Тя установява задачите на националните регулаторни органи и където е приложимо — на другите компетентни органи, и установява съвкупност от процедури за осигуряване на хармонизирано прилагане на регулаторната рамка в целия Съюз“.

96 По-нататък, съгласно член 1, параграф 2 целите на тази директива са, от една страна, да създаде вътрешен пазар на електронните съобщителни мрежи и услуги, който води до разгръщането и използването на мрежи с много голям капацитет, устойчива конкуренция, оперативна съвместимост на електронните съобщителни услуги, достъпност, сигурност на мрежите и услугите, и предимства за крайните ползватели, а от друга страна, да осигури предоставянето на територията на целия Съюз на качествени, достъпни и обществени услуги чрез ефективна конкуренция и избор, за преодоляване на обстоятелствата, при които пазарът не удовлетворява потребностите на крайните ползватели, включително достъпа на тези с увреждания до услугите на равни начала с останалите, и да установи необходимите права на крайните ползватели.

97 Накрая, както следва от съображения 2 и 3 от Директивата, с нея се изменя действалата преди нея регулаторна рамка, за да се отчетат технологичните и пазарните промени.

98 Наистина, както отбелязва Република Латвия, разглежданата област вече е регулирана с други актове от правото на Съюза, които тази директива изменя или заменя.

99 Посочената директива обаче не се свежда само до кодификация на тези актове. Всъщност, както изтъква Комисията, без да бъде опровергана по този въпрос от Република Латвия, ЕКЕС в частност укрепва възможностите за избор и правата на потребителите, като гарантира по-високи стандарти на съобщителните услуги, а също и ролята на националните регулаторни органи, като определя минимален набор от правомощия за тези

органи и като укрепва независимостта им чрез установяването на критерии за назначенията, както и задълженията в областта на съобщаването на информация. Освен това ЕКЕС урежда различни аспекти на доставката на електронни съобщителни услуги, включително задълженията за универсална услуга, номерационните ресурси и правата на крайните ползватели. Укрепването на организационните правила за сектора на електронните съобщения с ЕКЕС служи за увеличаване на сигурността и защитата на потребителите, в частност що се отнася до достъпа до услуги на достъпни цени.

100 Както обаче правилно посочва Комисията, нетранспонирането на Директива 2018/1972 от Република Латвия, първо, увреждa регулаторните практики в целия Съюз, що се отнася до управлението на електронносъобщителната система, свързаните със спектъра разрешения и правилата за достъп до пазара. В резултат от това предприятията не разполагат нито с ползите от по-съгласуваните и предвидими процедури за предоставяне или удължаване на срока на правата за ползване на съществуващия спектър, нито с ползите от регулаторната предвидимост, произтичаща от минималния 20-годишен срок на лицензите за ползване на спектъра. Подобни проблеми имат пряко въздействие върху наличността и разгръщането на мрежи с много голям капацитет в Съюза. Второ, потребителите не могат да се възползват от редица осезаеми предимства, които им предоставя Директивата, като например решенията относно достъпа до доставка на съобщителни услуги на достъпни цени, изискването да им се предоставя ясна информация за договорите, задължението за прилагане на прозрачни цени, опростяването на смяната на мрежовите доставчици, за да се даде стимул за по-достъпни цени на дребно, и задължението на операторите да предлагат на крайните ползватели с увреждания равностоен достъп до съобщителните услуги.

101 При все това при преценката на тежестта на нарушението за целите на определянето на размера на еднократно платимата сума следва да се вземе предвид това, че в хода на производството Република Латвия е съобщила на Комисията мерките за транспониране на голям брой разпоредби от Директива 2018/1972 и че на 17 ноември 2022 г. тази държава членка ѝ съобщава мерките, с приемането на които смята, че се е съобразила изцяло със задълженията си по тази директива.

102 На второ място, що се отнася до продължителността на нарушението, следва да се припомни, че по принцип тя трябва да се изчислява с оглед на момента, в който Съдът преценява фактите, а тази преценка на фактите трябва да се смята за извършвана към датата на приключване на производството (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 2021 г., Комисия/Испания (Директива за личните данни — Наказателно право), C-658/19, EU:C:2021:138, т. 79 и цитираната съдебна практика).

103 От една страна, що се отнася до началото на периода, вземан предвид при определянето на размера на еднократно платимата сума по член 260, параграф 3 ДФЕС, Съдът приема, че за разлика от подневната периодична имуществена санкция датата, която е меродавна за изчисляването на продължителността на процесното неизпълнение, е не датата, на която изтича срокът, определен в мотивираното становище, а датата, на която изтича срокът за транспониране, предвиден във въпросната директива (вж. в този смисъл решения от 16 юли 2020 г., Комисия/Румъния (Борба с изпирането на пари), C-549/18, EU:C:2020:563, т. 79, и от 16 юли 2020 г., Комисия/Ирландия (Борба с изпирането на пари), C-550/18, EU:C:2020:564, т. 90).

104 В случая не е надлежно оспорен фактът, че към момента на изтичането на предвидения в член 124 от Директива 2018/1972 срок за транспонирането ѝ, а именно 21 декември 2020 г., Република Латвия не е приела необходимите законови, подзаконови и административни разпоредби, за да осигури пълното транспониране на тази директива, нито съответно ги е съобщила на Комисията.

105 От друга страна, както следва от точка 82 от настоящото решение, на 17 ноември 2022 г. Република Латвия слага край на неизпълнението на задължения, констатирано в точка 43 от настоящото решение.

106 Оттук следва, че това неизпълнение на задължения е продължило през периода от 22 декември 2020 г. до 16 ноември 2022 г., тоест през 694 дни, което е много голяма продължителност.

107 При все това следва да се вземе предвид обстоятелството, че тази продължителност може отчасти да е резултат от изключителните обстоятелства, свързани с пандемията от COVID-19, а след това с военната агресия на Руската федерация срещу Украйна. Всъщност Република Латвия поддържа — и това не е оспорено — че тези непредвидими и независещи от волята ѝ обстоятелства са забавили законодателния процес, необходим за транспонирането на Директива 2018/1972, и с това са удължили периода на неизпълнението на задължения.

108 На трето място, що се отнася до платежоспособността на съответната държава членка, от практиката на Съда следва, че трябва да се отчете БВП на тази държава членка към датата на преценката на фактите от Съда (вж. в този смисъл решения от 16 юли 2020 г., Комисия/Румъния (Борба с изпирането на пари), C-549/18, EU:C:2020:563, т. 85, и от 16 юли 2020 г., Комисия/Ирландия (Борба с изпирането на пари), C-550/18, EU:C:2020:564, т. 97).

109 В исковата си молба Комисията предлага освен БВП на Република Латвия да се вземе предвид и институционалната ѝ тежест в Съюза, изразена чрез броя на местата за тази държава членка в Европейския парламент. Комисията счита също, че следва да се използва коригиращ коефициент от 4,5, за да се гарантира пропорционалният и възпиращ характер на санкциите, които тя моли Съда да наложи на посочената държава членка.

110 Съдът обаче неотдавна съвсем ясно посочи, от една страна, че отчитането на институционалната тежест на съответната държава членка не се явява необходимо, за да се гарантира достатъчен възпиращ ефект и да се подтикне тази държава членка да промени своето настоящо или бъдещо поведение, а от друга страна, че Комисията не е доказала въз основа на какви обективни критерии е определила стойността на коригиращия коефициент от 4,5 (вж. в този смисъл решение от 20 януари 2022 г., Комисия/Гърция (Възстановяване на държавни помощи — Фероникел), C-51/20, EU:C:2022:36, т. 115 и 117).

111 Предвид изложеното по-горе и с оглед на правото на преценка, признато на Съда в член 260, параграф 3 ДФЕС, който предвижда, че когато налага санкция под формата на еднократно платимата сума, Съдът не може да надвишава определения от Комисията размер, следва да се приеме, че за да може наистина да се предотврати бъдещото повторение на нарушения, аналогични на това на член 124 от Директива 2018/1972 и засягащи пълната ефективност на правото на Съюза, е необходимо да се наложи санкция под формата на еднократно платима сума, която да бъде в размер на 300 000 евро.

112 Ето защо следва Република Латвия да бъде осъдена да заплати на Комисията еднократна сума в размер на 300 000 евро.

По съдебните разноски

113 Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

114 В настоящия случай отхвърлянето на искането на Комисията за осъждане на Република Латвия да заплаща периодична имуществена санкция, се дължи на поведението на тази държава членка, която едва след предявяването на разглеждания тук иск приема и съобщава на Комисията мерките, с които смята, че се е съобразила изцяло със задълженията си по Директива 2018/1972.

115 При тези условия, тъй като освен това не е възможно да се направи релевантно разграничение между съдебните разноски във връзка с неизпълнението на задължения, констатирано в точка 43 от настоящото решение, и съдебните разноски във връзка с отхвърлянето на посоченото искане, Република Латвия следва да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и тези на Комисията в съответствие с искането на последната.

По изложените съображения Съдът (девети състав) реши:

1) **Като до изтичането на определения в мотивираното становище срок не е приела законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобрази с Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения, и съответно като не е съобщила тези разпоредби на Европейската комисия, Република Латвия не е изпълнила задълженията си по член 124, параграф 1 от тази директива.**

2) **Осъжда Република Латвия да заплати на Европейската комисия еднократна сума в размер на 300 000 евро.**

3) **Отхвърля иска в останалата му част.**

4) **Осъжда Република Латвия да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и тези на Европейската комисия.**

Подписи